

2017-10-02

Justitiedepartementet

Enheten för brottmålsärenden och internationellt
rättsligt samarbete (BIRS)

Rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 12–13 oktober 2017

Dagordningspunkt 4

Rubrik: Förslaget till förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och förverkande
= Riktlinjedebatt

Dokument: Det har ännu inte presenterats något dokument för behandlingen i rådet.

Tidigare dokument: Fakta-PM (2016/17:FPM60), kommissionens förslag (KOM(2016) 819 slutlig), samt dok. nr 7435/17

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: Den 24 mars 2017.

Tidigare behandlad vid överläggning med eller information till riksdagsutskott: Den 21 februari 2017 (överläggning) samt den 23 mars 2017 (information).

Bakgrund

Kommissionen presenterade den 21 december 2016 sitt förslag till förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och förverkande. Förslaget avses ersätta rådets rambeslut 2003/577/RIF om verkställighet i Europeiska unionen av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial och rådets rambeslut 2006/783/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande. Båda rambesluten syftar till att förenkla åtkomsten av tillgångar över gränserna och bygger på principen om ömsesidigt erkännande. Beslut avseende frysning respektive

förverkande i en medlemsstat ska enligt rambesluten som huvudregel erkännas och verkställas i en annan medlemsstat.

Det övergripande syftet med nu aktuellt förslag är att skapa ett nytt och heltäckande rättsligt ramverk för ömsesidigt erkännande av förverkande och frysning av brottsliga tillgångar i syfte att förenkla och effektivisera återvinningen av brottsliga tillgångar över gränserna. För att åstadkomma detta föreslås bland annat klara tidsfrister för samarbetet samt ömsesidigt erkännande av fler typer av förverkandebeslut än vad tidigare samarbete har omfattat. Det är särskilt beslut om förverkande utan föregående fällande dom som föreslås omfattas av förslaget. Vidare är ett syfte med förslaget att frysta och förverkade tillgångar i första hand ska återgå till det brottsoffer som förlorat dem.

Medlemsstaterna har överlag ställt sig positiva till förslaget. Det har varit en del diskussion om valet av rättsakt där vissa medlemsstater, däribland Sverige, har verkat för att förslaget i stället ska presenteras i form av ett direktiv. Den frågan är ännu inte avgjord. På förslag från Sverige har det förts in en vägransgrund som omfattar våra svenska grundlagsregler om tryck- och yttrandefrihet.

Det har ännu inte presenterats något underlag inför det kommande rådsmötet men det står det klart att det ska handla om förordningens *tillämpningsområde*.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget baseras på artikel 82.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF).

Förslaget antas genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet, artikel 294 i EUF-fördraget. Förfarandet innebär att både rådets och Europaparlamentets godkännande krävs för att förslaget till förordning ska antas. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

Svensk ståndpunkt

Regeringen hade föredragit om endast beslut meddelade inom ramen för straffrättsliga förfaranden (*criminal proceedings*) hade omfattats av tillämpningsområdet. Det är ett vedertaget EU-rättsligt begrepp, som sätter tydliga ramar för samarbetet. Mycket talar dock för att formuleringen kommer att ändras på så sätt att beslut meddelade inom ramen för förfaranden i straffrättsliga frågor (*proceedings in criminal matters*) omfat-

tas av tillämpningsområdet. Den föreslagna formuleringen av tillämpningsområdet är inte lika tydlig som det ursprungliga förslaget, varför det inte blir lika förutsebart vilka beslut som kan komma att omfattas. Syftet med ändringen är att möjliggöra erkännande och verkställighet av vissa medlemsstaters beslut om förverkande som har en preventiv karaktär. Sverige bör kunna acceptera ändringen under förutsättning att beslut meddelade inom ramen för rent administrativa förfaranden inte omfattas av förslaget.

Europaparlamentets inställning

Kommissionens förslag till förordning har vunnit stöd vid en första diskussion i såväl LIBE- som JURI-utskottet. Man anser att frysning och förverkande är viktiga verktyg i brottsbekämpningen och har lämnat särskilt stöd för valet av rättsakt.

Förslaget

Enligt kommissionens ursprungliga förslag skulle förordningen vara tillämplig på samtliga beslut meddelade inom ramen för *straffrättsliga förfaranden*, däribland sådana beslut som meddelats utan föregående fällande dom. Beslut meddelade inom ramen för administrativa eller civilrättsliga förfaranden ska dock undantas och det finns ett krav på koppling till en brottslig gärning. Under förhandlingarnas gång har många medlemsstater föreslagit att tillämpningsområdet ska justeras, för att undvika att flera förverkandesystem i medlemsstaterna faller utanför tillämpningsområdet. Det nya förslag som ORDF förväntas lägga fram inför rådsmötet innebär att förordningen ska omfatta alla beslut meddelade inom ramen för *förfaranden i straffrättsliga frågor*. Detta syftar till att inkludera framför allt preventiva förverkandebeslut.

Förslaget i sin helhet finns presenterat i Fakta-PM (2016/17:FPM60).

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

I Sverige finns sedan tidigare lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen och lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningensbeslut. Genom dessa lagar har bakomliggande rambeslut genomförts i svensk rätt. Nuvarande svensk reglering skiljer sig från förslaget bland annat på så sätt att förslaget är tillämpligt även på beslut meddelade utan föregående fällande dom.

Förordningens bestämmelser blir direkt tillämpliga i Sverige. Några författningsändringar för att regleringen ska bli gällande här krävs alltså inte. Förordningen kommer att ersätta ovan nämnda lagar i förhållande till de medlemsstater som kommer att vara bundna av förordningen. Förordningen kommer dock att behöva kompletteras, bl.a. genom angivande av behöriga svenska myndigheter.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms inte ha någon effekt på EU:s budget. De slutliga finansiella effekterna av förslaget på statsbudgeten kan ännu inte bedömas med någon säkerhet. Eventuella budgetära konsekvenser torde dock kunna finansieras inom befintliga ramar.